

УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ" ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
№ 26
13.12.17
2

Становище

от проф. д-р **Милияна Каймакамова**, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, професионално направление 2.2. История и Археология, за материалите, предоставени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в секция „Средновековна история на България“ на Института за исторически изследвания по професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност 05.03.06. „Средновековна история на България (Жената в българската средновековна история)“, публикуван в „Държавен вестник“, бр. 68 от 22.08.2017 г.

На обявения конкурс С. Георгиева се представя с 34 заглавия, от които една монография и 33 студии и статии. Те са съобразени с изискванията на конкурса и ги приемам без забележки. В своята цялост научната продукция разкрива не само развитието и формирането на гл. ас. д-р Сашка Георгиева като историк-медиевист, но също така и стремежът ѝ към разширяване на научната проблематика в зависимост от проучвания изворов материал.

С оглед на конкурса е важно да се посочи, че през изминалите години кандидатката е преподавала в няколко бакалавърски и магистърски програми в СУ „Св. Климент Охридски“ и Нов български университет. По покана е изнасяла също така лекции в Централния Европейски университет, Будапеща и в Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Д-р Георгиева ползва руски, френски, английски, италиански, старогръцки и латинска. Има участие в различни национални и международни научни конференции, както и в някои научно популярни формати.

Необходимо е също така да се отбележи, че част от нейните публикации са на английски език. Видно от справката за цитиранията редица нейни трудове са предизвикали научен интерес както у нас, така и в чужбина.

Безспорно основно и най-значимо място сред представените трудове има монографията „Брачната дипломация на средновековните български владетели“ (438 с.). Прочитът на този труд ми дава основание да изтъкна, че това е първото по рода си цялостно изследване в българската медиевистика, посветено на историята на династичните бракове като едно от основните средства в дипломация в средновековна България. Същевременно с написването му авторката ни представя от един друг, по-малко осветлен ъгъл, нейната значимост като политически фактор на Балканите и в Европейския югоизток през Средновековието.

Може с пълно основание да се изтъкне, че новоизлязлата монография обобщава резултатите от проучванията на С. Георгиева след присъждането ѝ на общообразователната и научна степен „доктор“ през 1989 г. Нейната поява е резултат от една значителна по обем предварителна научно-изследователска работа, свързана с проучването на отделни въпроси от тази голяма тема, коментирани по нов начин на добре известни извори, привличане на нови или по-малко използвани български и чужди известия. Този изследователски подход проличава убедително от публикациите, предхождащи написването на хабилитационния труд.

В него, следвайки структурно-тематичен принцип, С. Георгиева организира изследването си в три глави, в които се проследява развитието на брачната дипломация на българските средновековни владели. Оригинален характер има решението тя да бъде проследена по „направления“. Това позволява да се разшири значително представата за характера, специфика и проявите на този вид дипломация. Както изтъква и самата авторка „Целта на настоящото изследване е да се подложат на анализ всички бракове, сключени или само проектирани, в чиито замисъл и осъществяване участвали управляващи български владетели с цел решаване на външнополитически проблеми на българската средновековна държава, като се обхваща целият период на нейното съществуване“ (с. 4).

В първа и втора глава от монографията, посветени на брачна дипломация на средновековна България с държавите от Европейския югоизток, се правят значителни приноси, свързани с разширяване и задълбочаване на изследването на династичните бракове. Ще подчертая, че при проучването на тяхната история и значението им като дипломатическо средство, д-р Георгиева показва стремеж към привличане на максимален брой извори. Това ѝ позволява да представи убедителна аргументация по отношение на някои спорни въпроси, засягащи отделните брачни съюзи, участниците в тях и последиците от брачните договори за българската външна политика. В подкрепа на тази моя констатация ще посоча разглеждането на брачната дипломация на царете Самуил, Иван Асен II, Иван Александър, както и изключително активната политика на император Михаил VIII Палеолог с българските владетели и велможи през 60-те и 70-те години на XIII в. В нова светлина са изследвани династичните бракове на Гаврил Радомир с унгарската принцеса, на деспот Алексей Слав с дъщерята на латинския император Анри и на деспот Яков Светослав със сестрата на царица Ирина Ласкарина. Проучвайки ги Сашка Георгиева допринася за уточняването на хронологията на различни събития от външната политика на средновековна България.

Подробното разглеждане на някои от брачните съюзи дава основание на авторката да лансира някои интересни от научна гледна точка хипотези,

обосновавайки ги с последиците от династичните бракове, с успеха или неуспеха от преговорите, свързани с осъществяването им.

С приносен характер се отличава и трета глава от монографията. Тя е посветена на статистическия анализ на българската брачна дипломация. В нея именно ясно се откроява новаторския дух на изследването. Преди всичко статистическият анализ на браковете е послужил за основа на типологизацията на браковете и брачните споразумения. С. Георгиева обособява 10 типа в зависимост от брачните партньори и от политическите цели, преследвани с династичните сродявания. Наблюденията и изводите, направени в тази част от труда представляват важен принос по отношение на политическата история на Българското царство и на средновековната история на пола.

Успоредно с този монографичен труд гл. ас. д-р Сашка Георгиева е автор на редица статии и студии, които допринасят за доизясняване на различни въпроси от историята на средновековна България. Тук ще посоча само някои от тях, а именно: „Черно море като географски фактор в историята на Първото българско царство“ (№ 5), „Още веднъж за деспотската титла в България през XIII век.“ (№ 19), „First Bulgarian tsardom and the lands along *Via Adriatica*“ (№ 22).

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове и посочването на съдържащи се в тях научни приноси, намирам за основателно да дам своя положителен вот за избор на **гл. ас. д-р Сашка Георгиева** на академичната длъжност „**ДОЦЕНТ**“. Смятам, че тя напълно я заслужава.

13. XII. 2017.

Изготвил становището:

София

/проф. д-р Милияна Каймакамова/